

ROLNICTWO EKOLOGICZNE W POLSCE. UDZIAŁ EKOLOGICZNYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W KONTEKŚCIE EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU

(str. 5-21)

Jolanta Jętkowska¹

Abstrakt: Znaczenie roli rolnictwa ekologicznego w Unii Europejskiej wraz z uchwaleniem Europejskiego Zielonego Ładu nabrało nowego wymiaru, szczególnie w kontekście definicji zrównoważonego rozwoju, opartej na współzależności trzech dziedzin życia: ekonomii, środowiska i społeczeństwa. W artykule przedstawiono genezę rolnictwa ekologicznego oraz skalę udziału ekologicznych użytków rolnych w UE oraz w Polsce w latach 2004-2020 w kontekście założeń Europejskiego Zielonego Ładu, którego jednym z celów jest uzyskanie 25% udziału ekologicznych użytków rolnych w UE w odniesieniu do ogólnej powierzchni upraw. W opracowaniu dokonano analizy danych dotyczących wielkości powyższego procentowego udziału w Polsce w odniesieniu do poszczególnych województw oraz dokonano analizy literatury, sprawozdań Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (lata 2004-2020) oraz danych z EUROSTAT (lata 2002-2020) dotyczących poziomu udziału ekologicznych użytków rolnych w krajach Unii Europejskiej i w Polsce, który jest uzależniony od wielu czynników. Analiza danych wskazała na regiony, które są liderami w poziomie udziału certyfikowanych ekologicznych użytków rolnych, jednak w tych regionach udział upraw roślin z przeznaczeniem na produkcję żywności ekologicznej (zboża, ziemniak, warzywa, owoce) wynosi zaledwie 22,11%, kiedy to w województwach o najniższym udziale ekologicznych użytków rolnych udział ten wynosi 35,36%. W związku z tym, nie można założyć tezy, że regiony, w których udział ekologicznych użytków rolnych jest największy, mogą służyć jako przykład dobrej ekologicznej praktyki rolnej w ujęciu zrównoważonego rozwoju, realizującej działanie „Od pola od stołu” i będącej częścią Europejskiego Zielonego Ładu, ponieważ czynniki determinujące poziom rozwoju rolnictwa ekologicznego w tych województwach nie zawsze spójne były z założeniami światowego zrównoważonego rolnictwa ekologicznego. W artykule przedstawiono również konieczność wprowadzenia w Polsce dodatkowych instrumentów, pozwalających na osiągnięcie w Polsce 25% udziału ekologicznych użytków rolnych w odniesieniu do ogólnej powierzchni gruntów rolnych.

Słowa kluczowe: Europejski Zielony Ład, zrównoważony rozwój, rolnictwo ekologiczne

JEL: Q01, Q55, R11, Z13

¹Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu | ORCID: 0000-0002-4577-1891 | e-mail: jolanta.jetkowska@up.poznan.pl

KONSUMPCJA OWOCÓW I WARZYW W UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ JEJ POTENCJALNE ŚRODOWISKOWE I ZDROWOTNE KONSEKWENCJE

(str. 22-41)

Maryla Bieniek-Majka¹

Abstrakt: Owoce i warzywa mają znaczącą rolę w diecie człowieka. Agendy dbające o zdrowie rekomendują diety bazujące na spożywaniu owoców i warzyw. WHO zaleca jedzenie pięciu porcji dziennie o wadze całkowitej około 400 g. Na podstawie kwerendy bibliotecznej oraz danych opublikowanych przez Eurostat stwierdzono, że dzienna, średnia dawka spożywanych owoców i warzyw jest niższa od zalecanej. Wielkość konsumpcji jest zróżnicowana i zależy m.in. od płci, tj. kobiet i mężczyzn w ramach danej wspólnoty narodowej, poziomu dochodów i wykształcenia oraz kraju zamieszkania. Więcej owoców i warzyw spożywają kobiety niż mężczyźni, osoby o wyższych dochodach i wyższym poziomie wykształcenia. Wzmoczone kampanie informacyjne powinny być skierowane przede wszystkim do mieszkańców krajów Europy Środkowo-Wschodniej, gdyż tam spożycie owoców i warzyw jest mniejsze niż w krajach Europy Południowej. Konwergencja wielkości spożycia owoców i warzyw może przyczynić się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju - poprawy zdrowia i jakości życia ludzi oraz dbałości o klimat.

Słowa kluczowe: owoce, warzywa, dieta, konsumpcja

JEL: I12, P46

¹Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy Instytut Prawa i Ekonomii | ORCID: 0000-0003-1448-7406 | e-mail: maryla@ukw.edu.pl

PRODUKTY Z MLEKA OWCZEGO W KONTEKŚCIE OCZEKIWAŃ KONSUMENTÓW

(str. 42-64)

Jakub Biegalski¹, Dorota Cais-Sokolińska²

Abstrakt: Celem badań była charakterystyka konsumentów produktów z mleka owczego oraz poznanie ich preferencji. Określono determinanty spożycia produktów z mleka owczego. Ustalono, że konsumentom najbardziej odpowiadają ich walory smakowe. Natomiast osoby, które nie spożywają tych produktów i mogą zasilić grono potencjalnych konsumentów wykazują zainteresowanie z uwagi na potencjał prozdrowotny mleka owczego. Chętnie spróbowaliby tych produktów nawet z częściowym udziałem mleka owczego, np. sera Mozzarella, w którym jego objętość nie przekracza 30%, a za porcję tego sera są skłonni zapłacić nie więcej niż 9 zł. Uzyskane wyniki mogą przyczynić się do projektowania innowacyjnych produktów z mleka owczego, które mogą spełniać oczekiwania potencjalnych konsumentów.

Słowa kluczowe: model konsumenta, mleko owcze, ser Mozzarella, jakość

JEL: O13, Q10

¹Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu | wkład pracy: 60% | ORCID 0000-0001-5749-7300 | e-mail: jakub.biegalski@up.poznan.pl

²Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu | wkład pracy: 40% | ORCID 0000-0003-1174-1915 | e-mail: cais@up.poznan.pl

RZEPAK W ROLNICTWIE I GOSPODARCE POLSKI

(str. 65-83)

Franciszek Kapusta¹

Abstrakt: Celem opracowania było ukazanie zmian miejsca i roli rzepaku w rolnictwie i gospodarce Polski ze szczególnym uwzględnieniem lat 2000-2020, tj. początku XXI wieku, ale również okresu preakcesyjnego i poakcesyjnego Polski do Unii Europejskiej. Przedstawiono:

- poziom i strukturę spożycia tłuszczów w Polsce w latach 1965-2020,
- zmiany powierzchni uprawy, zbiorów i plonów roślin oleistych ogółem, w tym rzepaku ozimego i jarego od okresu przed II wojną światową do 2020 r.,
- udziału rzepaku w strukturze zasiewów w wyżej wymienionym okresie oraz zbiorów nasion rzepaku w ogólnych zbiorach nasion roślin oleistych,
- bilans nasion rzepaku i samowystarczalność Polski w latach 2000/2001-2019/2020,
- bilans handlu zagranicznego surowcami i produktami roślin oleistych w latach 2007-2020,
- bazy surowcowej w zakresie: zmiany liczby plantatorów, powierzchni uprawy rzepaku w latach 2002 i 2020.

W opracowaniu wykorzystano takie źródła wiedzy jak: publikacje naukowe zwarte i ciągłe, materiały statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) – roczniki oraz analizy rynkowe Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego (IERiGŻ – PIB). Do oceny samowystarczalności w zakresie nasion rzepaku wykorzystano metodę Kapusty wyodrębniając samowystarczalność techniczną i ekonomiczną. Wzrastająca produkcja nasion roślin oleistych, a szczególnie rzepaku, służy rozwojowi przemysłu olejarskiego. W ujęciu bilansowym wzrasta poziom spożycia tłuszczów, tym głównie roślinnych. W Polsce uprawia się małą ilość roślin oleistych, a rzepak stanowi ponad 97% ich całkowitych zbiorów. Wzrasta powierzchnia uprawy roślin oleistych, wzrastają również ich zbiory i plony. Polska eksportuje i importuje nasiona oleiste oraz produkty ich przerobu, ale bilans obrotów handlowych w euro jest dla kraju ujemny i wciąż powiększający się. Saldo obrotów rzepakami, olejem i śrutą rzepakową jest dodatnie, chociaż w ostatnich latach Polska stała się importerem netto rzepaku i oleju rzepakowego.

Słowa kluczowe: rośliny oleiste, rzepak, nasiona, zbiory, plony, samowystarczalność

JEL: Q17, Q18, N54

¹Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu | ORCID: 0000-0001-5270-5123 | e-mail: franciszek.kapusta@wp.pl

JEDWABNICTWO JAKO SPOŚÓB NA ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI OFERTY GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH

(str. 84-96)

Joanna Grzeskowiak¹

Abstrakt: W Polsce wzrasta liczba gospodarstw agroturystycznych. Zainteresowanie agroturystyką wzrosło w trakcie pandemii COVID-19 ze względu na możliwość podróżowania z równoczesnym zachowaniem dystansu społecznego, minimalizując tym samym ryzyko zakażenia. Gospodarstwa agroturystyczne poszerzają swoją ofertę, aby zapewnić turystom nie tylko bazę noclegową i wyżywienie, ale także oferując różnorodne aktywności spędzania wolnego czasu. Jednym z takich działań jest chów zwierząt oraz tworzenie zagród edukacyjnych. Celem niniejszej pracy jest przedstawienie możliwości chowu jedwabników i uprawy morwy w gospodarstwie agroturystycznym jako narzędzi wpływających na podniesienie atrakcyjności oferty gospodarstwa. W tym celu dokonano przeglądu literatury z zakresu zarówno działalności gospodarstw agroturystycznych, jak i jedwabnictwa oraz przeprowadzono analizę SWOT, która pozwoliła uzyskać informacje o szansach i zagrożeniach na powodzenie przedsięwzięcia związanego z jedwabnictwem. Z przeprowadzonych badań wynika, że jedwabnictwo może być szansą na zwiększenie atrakcyjności gospodarstwa agroturystycznego z uwagi na niszowy charakter tej działalności oraz wielokierunkowe możliwości zagospodarowania surowców jedwabniczych. Ponadto, poszerzenie oferty gospodarstwa agroturystycznego o jedwabnictwo, stanowi szansę na interesującą i unikatową ofertę edukacyjną adresowaną do grup zorganizowanych. Największą trudnością jest współcześnie brak nasadzeń morwy białej na potrzeby prowadzenia chowu jedwabników oraz kilkuletni okres oczekiwania na możliwość użytkowania morwy od momentu nasadzenia.

Słowa kluczowe: jedwabnik morwowy, morwa biała, jedwabnictwo, gospodarstwo agroturystyczne

JEL: Q190, Z320

¹Institut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – Państwowy Instytut Badawczy | ORCID 0000-0003-2976-8892 | e-mail: joanna.grzeskowiak@iwnirz.pl

DZIAŁALNOŚĆ POMORSKIEJ IZBY ROLNICZEJ W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

(str. 97-103)

Bogdan M. Wawrzyniak

Abstrakt: Celem opracowania było przedstawienie działalności Pomorskiej Izby Rolniczej, która funkcjonowała w granicach woj. pomorskiego w okresie międzywojennym. Pomorska Izba Rolnicza była jednostką samorządu gospodarczego, a jednocześnie osobą publiczno-prawną. Powstała w celu zorganizowania zawodu rolniczego na rzecz obrony interesów rolnictwa i podejmowania środków w zakresie popierania rolnictwa.

Słowa kluczowe: organizacja izby, członkowie izby, majątek izby

JEL: N9

¹Politechnika Bydgoska | e-mail: bogdan.waw59@interia.pl

